

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Fecr Yayınları: 347

VAR OL!

-Varoluş Yolculuğu-

Prof. Dr. Müfit Selim SARUHAN

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
(Sertifika no: 13178)

Kapak ve Mizanpaj

FCR

Baskı ve Cilt

Şafak Matbaacılık

İvedik O.S.B. Matbaacılar Sitesi 1515. Sk. No: 53

Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0312. 229 57 84

(Sertifika No: 16104)

ISBN: 978-605-7570-81-9

1. Baskı: Şubat 2020

FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1

Ulus-Altındağ/ANKARA

Tel: 0312. 310 08 60 Faks: 0312. 311 47 89

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

VAR OL!

-Varoluş Yolculuğu-

Prof. Dr. Müfit Selim SARUHAN

Ankara 2020

Prof. Dr. Müfit Selim SARUHAN

Bitlis'te doğdu (1969). Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni bitirdi (1992). İslam Felsefesi alanında, *İslam Düşüncesinde Metafor* konulu teziyle Yüksek Lisansını (1994), *İslam Ahlak Felsefesinde Bilgi ve Hürriyet* başlıklı çalışmasıyla da doktorasını Ankara Üniversitesi'nde tamamladı (2000). Aynı üniversitenin İlahiyat Fakültesi'nde doçent (2008) ve profesör (2013) oldu. 1995 yılından bu yana Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Kırgızistan, Romanya, İtalya ve Kazakistan'da misafir öğretim üyesi olarak bulundu. Alanı ile ilgili yayımlanmış kitapları, ulusal ve uluslararası düzeyde kitap bölümleri, editörlük çalışmalarının yanısıra makale ve bildirileri bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz -----	7
Giriş	
Sahafta Açılan Sahife-----	13
Birinci Gün	
Emirler Dışarıdan, Başarı İç Âlemden Gelir-----	33
İkinci Gün	
Çünkü Sevinç Geçici Şeydir -----	47
Üçüncü Gün	
İçtenlikli ve Dürüst Ol-----	81
Dördüncü Gün	
Önce Bilgi -----	97
Beşinci Gün	
Ruh Zenginliği-----	103
Altıncı Gün	
Bir Damla Suydunuz. Sonrası Nedir, Biliyorsunuz- 111	
Yedinci Gün	
Yalnız Bugünü Değil, Yarını da Düşününüz-----	133
Kaynakça -----	141

ÖN SÖZ

Bilgi, öfke ve arzu gücümüzle dünyayı deneyimlerken akıl; öfke ve arzu gücüne egemen olursa gerçek anlamda var oluruz. Aklın egemenliğinin olmadığı bir öfke ve arzu durumu bizi varlıkla değil darlıkla buluşturur. Kontrolsüz bir öfke ve sonu gelmeyen isteklerle insan çok farklı ve yorucu bir hayatı yaşar.

İnsan, bilgisiyle bilim üretir. Bilgi ve anlayış sahibi olur. Öfke gücünü dengelediği zaman cesur ve başarılı olur. İstek gücünü iyi kullandığı zaman onurlu, kişilikli, iffet ve ölçülülük içinde güzel davranışlar gerçekleştirir.

Zaman zaman, öfke ve istek gücü aklın kontrolünden çıkar ve nefsin isteklerine boyun eğmeye başlar. Bu durumda öfke gücü, hata yaptıran, insanlara zarar veren bir güce dönüşebilmektedir.

Nefse karşı çıkmak vurgusu bizim geleceğimizde hep yanlış yorumlanmıştır. Bu durum, insanın kendisine eziyet etmesi olarak anlaşılmıştır. Oysa nefse muhalefet,

kendimizi duygularımızın esiri olmaktan kurtarıp, aklın ilkelerine göre yaşamaktan başka bir şey değildir. İnsan, ancak akılla var olur. Korku, umut, alışkanlık ve tercihlerle kuşatılan insan ancak akıl sayesinde gerçekçi bir bilinç düzeyine kavuşur.

Ebu Hayyan et-Tevhîdî (ö. 990) “Akıl, Allah’a ulaşmak için merdivendir” der. Varlığımızı idrak etmemiz akılla olduğu gibi varlığımızı sürdürmemiz de akılladır.

Elinizdeki kitap, bir sohbet kıvamı ve tadında korku, acı, alışkanlıklar ve tercihler arasında kaybolmuş kişiliğimizi sorgulamamıza ve bulmamıza imkân sağlayan bir konuyu ele almaktadır.

Sorguladıkça özgürleşiyoruz, özgürleştikçe de hayatın anlamı bize kendisini açıyor, açılıyor. İşte bu an var olduğumuz andır. Bütün dünyayı keşfedip kazansak da kendimizi tanımıyor ve yabancılaşıyorsak ne anlamı kalır?

Ali Şeriati’nin (ö. 1977) “Beşer doğduk insan olmak için”¹ vurgusu ile Nurettin Top-

¹ Ali Şeriati, *İnsanın Dört Zindanı*, Fecr Yayınları, Ankara 2013.

çu'nun (ö. 1975) “*İsyan Ahlakı*”² çağrısı aslında tam da aynı özden gelen bir var olmak çağrısıdır. Her ikisi için de var olmak; ‘iradenin kendi içinde bulunduğu şartlara ve ferdiyetini ortadan kaldıran şeylere boyun eğmeyerek başkaldırması’ demektir. İnsanın kendisini kuşatan zindanlardan kurtulmak için isyanı; kendi tabiatına, kendi iç kuvvelerine, bencil arzu ve isteklerine, ihtiraslarına karşı yapmış olduğu bir mücadele hareketidir. İnsanın nefsinin arzu ve isteklerine karşı bir başkaldırmasıdır.

Ruhun ve kişiliğin bir bakıma özene ihtiyacı var. Düşünce tarihimiz açısından birçok düşünürün yorumladığı şekliyle din ve hikmetin de gayesi bundan başka bir şey değildir.

İslam; tepeden bakan, empati kurmadan insana emir ve yasaklar yükleyen bir din değildir. Aksine insana dokunmayı, onun şaşkınlığını ve ihtiyaçlarını gidermeyi, onun sırtını büken yüklerini kaldırmayı amaçlar.³

² Nurettin Topçu, *İsyan Ahlakı*, Dergah Yayınları, İstanbul 2011.

³ Duhâ, 93/4-8.

Bu kitapta, bir anlamda Rabbimize yaklaşmanın, kendimizle barışık, toplumla uyum içinde olmanın ilkelerini okuyacaksınız.

İnsan kendisiyle, özüyle konuşmayı başardı mı, varoluşun huzurunu duyar, varlığın lezzetini tadar. Yaşayışın anlamını kavrar ve hatta ölümün ürkütücülüğünden sıyrılarak onu da sevgi ve bilinçle deneyimlemeyi beklemeye koyulur.

Bu kitapta, Doğu ve Batı düşüncesinden filozofların görüşlerini yorumlamaya ve daha içselleştirilmiş bir dil ile aktarmaya çalışacağız.

Bu çalışmanın satır aralarında ayrıca, toplum tarafından göz ardı edilen bir konuyu da dert edindik. İslam Düşünce tarihinin önemli simaları olan Abdulkadir Geylanî (ö. 1077), M. Celaleddin Rumi (ö. 1273), Yunus Emre (ö. 1320) gibi değerlerimizin düşünce dünyalarını besleyen asıl kaynağın Kur'an olduğunu, onların cümlelerinin aslında âyetlerin toplumun idrakine uyarlanmış yorumları olduğuna dikkat çekmeye çalıştık.

Aslında onlara ait olarak gördüğümüz birçok hikmetli sözün kaynağı Kur'an'dır.

Onlar, bütün ilhamlarını Kur'an'dan almışlardır. Kur'an âyetlerini ve Peygamberimizin (sav) hadislerini kendi çağdaşlarının idrakine sunmuşlardır. Elbette onların üslûpları da değerliydi. Fakat onların ateşini alevlendiren, kilitlerini açan Kur'an idi. Bu yüzden her okumada, yorumlarımız, Kur'an âyetleri ve çağrışımları iç içe ele alınmıştır.

Bu kitabın kurgusunda üniversitede dersler veren yaşlı bir hocanın hiç okumadığı, kendisine bir şey katmayacağı düşüncesiyle okumak istemediği bir kitapla kazara karşılaşması ve bu kitap sayesinde zihin dünyasında yaşadığı çağrışımlarla olan yolculuğunu okuyacaksınız.

Önyargıların insana çok şey kaybettirebileceğini ve bizim bu dünyada önyargılardan uzaklaştığımız ölçüde anlam ve huzura kavuşabileceğimizi sorgulayacaksınız. İnsan, aklın ışığıyla yol aldığı sürece gerçek anlamda var olacaktır. Var olmaya giden yol içinde, bilgi, varlık ve değer arayışımızı sağduyu ile takip etmemiz gerekiyor.

Batı Felsefesi Tarihini okuduğunuzda birçok filozofun Hristiyan ilahiyatı okudu-

ğunu ya da babalarının rahip olduklarını görürsünüz. Batı Felsefesi Tarihi kitaplarında Felsefe Tarihi diye okunan bilgilerin bir kısmı Hristiyan kelamı veya mistisizmidir. Oysa bizde durum biraz sorunludur. İslam Felsefesi Tarihi kitaplarımıza son on yıldır ancak kelamcı ve sufi birikimimizi ekleme güveni ve vizyonunu elde edebildik.

Filozofların, edip ve kimi şairlerin görüşlerinin yeniden okunması bir anlamda bizim varoluş krizlerimize, hayata bilgece tutunmamıza, sorunlarımıza birer ruhsal bakım, duygularımızın karmaşasına hikmetle bilgece bir dokunuş olarak görülebilir.

Eserin okuyucuya ulaşmasını sağlayan Fecr Yayınevi'ne ve tüm çalışanlarına, son okumasını yaparak değerli katkılarda bulunan editörümüz Hüseyin Nazlıyıldın'a müteşekkirim.

Nice anlam ve açılımlarda buluşmak dileği ile!

Prof. Dr. Müfit Selim SARUHAN
Ankara 2020